

дослідження тощо, серед яких на альтернативній основі відбувається відбір одного-двох завдань, що на думку самого студента найбільше відповідають його здібностям і можливостям. Також дотримання права вибору у ході виконання даного виду навчальної діяльності забезпечується варіативністю тем і напрямків дослідження у межах обраного завдання.

Проте ми усвідомлюємо, що такий підхід до представлення та виконання індивідуальних завдань не можуть повною мірою забезпечити реалізацію студентом свого права вибору. Причиною є порядок визначення тематики наукових і дослідницьких робіт, яка, як правило, є заздалегідь сформованою викладачем.

З одного боку, це полегшує процес вибору проблематики дослідження для студентів, які мають схильність уникати додаткових викликів у процесі навчання і прагнуть працювати над темою, що є для них добре знайомою і зрозумілою. Водночас ті студенти, які володіють значним потенціалом і мають за мету розширити власні професійні горизонти, відчувають психологічний дискомфорт. Адже «якщо ви обмежуєте свій вибір лише тим, що здається можливим і розумним, ви виключаєте себе з того, що ви дійсно хочете, а все, що залишилося в стороні, – це компроміс» [2; с. 171].

Таким чином, лишаючи студента можливості самостійно обирати тему для виконання того чи іншого різновиду індивідуальної роботи в рамках окремих наук і дисциплін, викладачі примушують його йти на компроміс із особистими прагненнями та баченням свого професійного майбутнього.

У зв'язку із викладеним, пропонуємо включити у робочі програми тезу про те, що студент має право самостійно обрати та запропонувати тему індивідуального завдання, якщо її немає у наведеному переліку. Зрозуміло, що й тут не можна уникнути певних обмежень, адже тему варто узгодити із викладачем на предмет відповідності її змісту науки чи дисципліни. Проте сам факт самостійного прийняття рішення студентом щодо напрямку дослідження сприятиме формуванню його особистісних орієнтирів.

Література

1. Подольська Є. А. Філософія: Підручник для студ. вузів / Є. А. Подольська, – К. : Центр навчальної літ., 2006, – 703 с.
2. Фритц Р. Путь наименьшего сопротивления / Роберт Фритц ; пер. с англ. Марии Сухотиной и Светланы Кировой. – М. : Манн, Иванов и Фербер, 2015. – 288 с.

*Погорелова І.С., к.і.н.,
доцент кафедри політичної історії*

ІГРОВІ МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ

Розвиток успішної країни можливий за умови самореалізації її громадян, адже їх життєвий успіх і обумовлює національний прогрес. Традиційна система навчання, що спрямована лише на передачу знань, умінь і навичок від викладача до студента не може забезпечити повноцінний розвиток особистості, не відповідає модерному соціальному замовленню, яке визначається потребою суспільства в людині, здатній до самостійних, відповідальних, ініціативних, творчих дій, з критичним мисленням, котра кваліфіковано розв'язує проблемні питання. Сьогодення вимагає підготовку саме таких членів суспільства.

З огляду на це, закономірним є популярність і значимість концепції студентоцентрованого навчання у постіндустріальному світі, в основі якої результати навчання та досягнення студента. В українському просторі вищої освіти теж зростає актуальність впровадження студентоцентризму (навчання і організація освітнього процесу, орієнтоване на особистість, потреби студента, створення сприятливих умов для його навчання) [1]. Згідно концепції, сучасний студент є активним учасником освітнього процесу, зростає роль його самостійного навчання (під керівництвом викладача, роль якого переосмислюється: він є партнером у процесі навчання, а не носієм готового знання), що призводить до збільшення самостійності і відповідальності студента. Як досягти цієї мети? Використання нових нетрадиційних методів, форм, засобів навчання та освітніх інновацій, що спрямовані на стимулювання самостійної творчо-пошукової діяльності студентів дозволять втілювати у дійсність концепцію студентоцентризму.

Одним із методів активізації процесу необхідно відзначити ігрові методи (ділові, рольові ігри, ігрові вправи та проектування тощо). Ігри розвивають інтелектуальні, моральні, вольові, емоцій-

ні якості; посилюють інтерес студентів до предмета, створюють енергійний робочий настрій. Ігрові форми навчання дають можливість ефективної взаємодії педагога і студента; сприяють свідомому засвоєнню матеріалу через дію, стимулюють активність студентів, вміння раціонально і творчо виконувати завдання, самостійно застосовувати знання, у грі немає пасивних спостерігачів, усі мають роль, певну позицію.

Для історичних дисциплін підходять, зокрема, ділові ігри – діалог на професійному рівні, коли відбувається зіткнення думок, критика і обґрунтування гіпотез, що призводить до появи нових знань і уявлень. Цей різновид гри забезпечує активність студентів, збуджує інтерес до самостійної роботи, потребує відповідального ставлення до своїх обов'язків; можливим є випробувати себе у незвичних ролях, вийти за межі традиційної поведінки. Ефективність ділової гри забезпечується за умов: добровільності, відсутності тиску; зв'язку ігрової та реальної діяльності; переходу від простих до складних ігрових форм. Ділова гра складається з таких етапів: інструктаж студентів; підготовка до участі у грі (комплектування груп, вибір лідерів, розподіл ролей, ознайомлення зі сценарієм, завданнями); проведення гри; рефлексія (аналіз і самоаналіз результатів гри, підведення підсумків). Є різновиди ділових ігор: мозкова атака, ринг, аукціон, конгрес, прес-конференція та інші [2]. Ролеву гру, наприклад, можна використати як презентацію лідерами програмних положень своїх груп (партій), відповіді на питання електорату, експертів і конкурентів; гру «Брейн-ринг» у формі змагання команд задля перевірки засвоєних знань. Дидактичні ігри використовують на різних етапах навчання, але найчастіше з метою закріплення і контролю засвоєння вивченого матеріалу.

Література

1. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. – 120 с.
2. Шаронова С. А. Деловые игры: Учеб. пособие. — М.: Изд-во РУДН, 2004.

Погорелов С. Б., старший викладач
кафедри історії та теорії господарства
Колядич О. І., к.е.н.,
доцент кафедри історії та теорії господарства

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ

1. Наше прагнення до інтеграції у світовий і європейський освітній простір ставить нові виклики перед національною системою вищої освіти та, зокрема, системою підготовки фахівців з економіки. В складних умовах сучасних українських реалій важливо втримати подальший розвиток процесів, що забезпечили переведення української системи вищої освіти в русло Болонського процесу. Сьогодні головним завданням участі України у цьому процесі є ліквідація її відставання від європейської вищої освіти.

Розбудова знаннєвої економіки висуває першочерговим завданням підвищення рівня конкурентоздатності майбутніх фахівців і в цілому нашої освіти у Європейському просторі. В іншому разі, як справедливо зауважує професор Києво-Могилянської Академії Ю. Бажал, студенти-споживачі наших освітніх послуг з підняттям рівня добробуту громадян будуть віддавати перевагу іншим європейським університетам, а ми будемо тільки спостерігати, як виїжджає з країни наша талановита молодь⁹.

2. В українському просторі вищої освіти зростає актуальність створення середовища студентоцентризму. Студентоцентризм є *кроком до активізації та самоосвіти студентства*. Одним із способів реалізації принципу студентоцентризму є особистісно-орієнтований підхід. Його базисом є суб'єктне спрямування навчання та активна діяльність студента. Як *особистісно-орієнтоване навчання* студентоцентризм виходить з поваги до самотності особистості студента. Як принцип навчання у вищій школі на студентоцентричних засадах він забезпечує плекання особистості фахівця на основі педагогіки співробітництва.

3. Для сучасного українського студентства характерною рисою є висока особистісна самооцінка. Відповідно до болонських принципів і прийнятого Закону Про освіту в Україні студенти вже

⁹ Див.: Вища освіта як фактор конкурентоспроможності країни: Україна в контексті євроінтеграції / Бажал Ю.М., Національний університет «Києво-Могилянська академія», с.108 (<http://www.ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/413>).